

עת"א 34571/08/22 - נתן מלכה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים

עת"א 34571-08-22 מלכה נ' מדינת ישראל ואח'
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת חיה זנדברג
עותר נתן מלכה
נגד ע"י ב"כ עוה"ד מיכאל עירוני
מדינת ישראל
משיבה ע"י ב"כ עוה"ד מלכה גרוס

פסק דין

עתירת אסיר לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1972.

רקע

- ביום 15.3.2022 נגזר דינו של העותר לעונש מאסר של תשעה חודשים לריצוי בעבודות שירות, ונקבע כי עליו להתייצב לריצוי עבודות השירות ביום 24.4.2022 (ת.פ. (מחוזי נצרת) 50385-03-20).
- ביום 6.6.2022 נעצר העותר בגין חשד לעבירת סמים וביום 13.6.2022 הוגש נגדו כתב אישום. העותר נתון גם כעת במעצר בגין ההליך האמור (מ"ת 14658-06-22).

הליך ההפסקה המינהלית של עבודות השירות

- משנעצר העותר ונמנע ממנו לבצע את עבודות השירות החל בעניינו הליך של הפסקה מינהלית של העבודות. ביום 16.6.2022 הופק טופס 15 בעניינו של העותר (נספח ו' לתשובת המדינה). טופס 15 הוא טופס שבו מפורטות העילות לקיום השימוע. ראו תקנה 13 לתקנות העונשין (נשיאת מאסר בעבודת שירות), התשע"ב-2011.
- ביום 27.6.2022, בהיותו במעצר, קיבל העותר זימון לשימוע. בזימון צוין "ייערך לך שימוע במתקן הכליאה בו הנך עצור בפני קצין שב"ס לאחר 72 שעות מיום מסירת הודעה זו" (נספח ה' לתשובת המדינה). העותר חתם על גיליון הזימון ביום 27.6.2022, ובשולי הגיליון נרשמו בכתב יד פרטים הנחזים כפרטיה של באת-כוחו (שם ומספר טלפון).

5. ביום 3.7.2022 נערך לעותר שימוע בעת שהוא במעצר בפני סגן מפקד בית מעצר הדריס (נספח ז' לתשובת המדינה). בגיליון השימוע נכתב שהעותר טען כי "אין לי מה לומר". עורך השימוע כתב כי "הוסבר לעצור על זכותו להיות מיוצג ע"י עו"ד. העצור שוחח עם עו"ד לפני שימוע. כעת בהיותו עצור בת"פ אחר ממליץ על הפסקה מנהלית. הוסבר לעצור שבמקרה ויוחלט על הפסקה מנהלית יהיה לך זכות להגיש עתירה". כן צוין בגיליון השימוע כי "הובא בפני עובד השירות כי עד מועד קבלת המלצת הממונה והחלטת הגונדר בעניינו הינו בבחינת עובד שירות הנתון במעצר בגין תיק נוסף. החלטת הגונדר תובא לידיעתו בסמוך לקבלתה. ממועד קבלת החלטת הגונדר עפ"י חוק עומדים לרשותך 14 ימים להגיש עתירה ולאחר מכן יחל מניין ימי מאסר בגין הפקעת עבודות שירות". על גיליון השימוע חתמו עורך השימוע והעותר.

6. ביום 6.7.2022 הועברה ההמלצה בדבר הפסקה מינהלית להחלטת נציב/גונדר (נספח ח' לתגובת המדינה).

7. ביום 7.7.2022 הורתה הגונדר על הפסקת עבודות השירות ועל כך שהעותר יישא את יתרת עונשו בבית סוהר (נספח ט' לתגובת המדינה).

8. ביום 10.7.2022 הומצאה לעותר ההחלטה בדבר הפסקה מינהלית. בטופס נכתב כי על העותר להתייצב לריצוי מאסרו בבית המעצר הדריס ביום 25.7.2022. העותר חתם על גבי הטופס (עמ' אחרון לתשובת המדינה).

העתירה

9. בעתירה טען העותר כי סבר שההפסקה המינהלית תתחיל מעת שחתם על טפסי השימוע וכך גם הוסבר לו. לטענתו, מכיוון שהסכים להליך ההפסקה המנהלית ומשום שכך הובטח לו, מן הראוי "להורות לממונה על עבודות שירות לנמק מדוע הפסקת עבודות השירות לא החלה ממועד בו הוחתם העותר על טפסים בהם מודע ומסכים להפקעה" (פסקה 5 לעתירה).

10. המדינה ביקשה לדחות את העתירה. המדינה טענה שגרסת העותר בדבר הבטחה, כביכול, שניתנה לו, לא הוכחה ואף לא הוכחה הסכמתו להפסקה המנהלית. לעמדתה, טענות העותר סותרות את העולה מהמסמכים הכתובים שנחתמו על ידי העותר עצמו. עוד הדגישה המדינה שהפרוצדורה על פיה פעלה והמועד בו החלה ההפסקה המנהלית קבועים בדין.

11. לאחר שהעובדות הובהרו כל צורכן ולאחר דיון שהתקיים, התבקש העותר להבהיר האם הוא עומד על עתירתו. לעניין הבהרת העובדות אל נכון, ראו תשובת המדינה מיום 18.8.2022 ותשובה משלימה מיום 1.9.2022. כן ראו דיון והחלטה מיום 23.8.2022. העותר ציין כי הוא עומד על העתירה וטען ש"מבחינת העותר המציאות והתנהלות השב"ס מולו היתה שונה בתכלית ממתואר על ידי המשיבה בתגובתה בכתב". עוד טען ב"כ העותר "שלא ייתכן שבמהלך שימוע לגבי עותר מיוצג לא יירשמו דברים של עורכת-דינו" (ראו תגובה מיום 4.9.2022). לפיכך, נדרשת הכרעה בעתירה.

דין והכרעה

12. דין העתירה להידחות.

13. המסגרת המשפטית הנוגעת להפסקה מנהלית של עבודות שירות קבועה בסעיף 51ט לחוק העונשין, התשל"ז-1977. סעיף 51ט(א) קובע כי נציב בתי הסוהר או קצין מוסמך בדרגת גונדר רשאי, לאחר שימוע שנערך לעובד, להחליט על הפסקה מנהלית של עבודות השירות במקרה בו העובד "נתון במעצר... בתנאים שאינם מאפשרים את התייצבותו להמשך ביצוע עבודת השירות".

14. סעיף 51ט(ג) קובע כי על החלטה בדבר הפסקה מנהלית של עבודות השירות רשאי עובד השירות להגיש עתירת אסיר תוך 14 ימים מהיום שבו נמסרה לו ההחלטה.

15. סעיף 51ט(ד) קובע כי כאשר עובד לא הגיש עתירת אסיר "ישא... את יתרת עונשו בבית סוהר **החל במחרת היום שבו תם המועד להגשת העתירה**" (ההדגשה הוספה).

16. נמצא שכאשר קבעה המדינה שהעותר יישא את יתרת מאסרו בבית הסוהר החל מיום 25.7.2022, המדינה פעלה על פי הוראתו המפורשת של המחוקק: ביום 10.7.2022 הומצאה לעותר ההחלטה בדבר הפסקה מנהלית; לעותר היו נתונים 14 יום להגיש עתירת אסיר; **ולמחרת היום שבו תם המועד להגשת העתירה** - 25.7.2022 - החל העותר לשאת את יתרת עונשו בבית הסוהר.

17. הגיונה של הוראת המחוקק ברור: כל עוד לא חלף המועד להגשת עתירה, החלטת הגונדר לפיה העובד יישא את יתרת עונשו במאסר אינה חלוטה. החלטה שאינה חלוטה, שהתקבלה על ידי רשות מנהלית, ולפיה על אדם לרצות עונש מאסר בבית סוהר, ראוי שלא תבוצע כל עוד לא הפכה חלוטה.

18. ויוזכר: קיימות מספר עילות להפסקה מנהלית של עבודות השירות ובהן אי התייצבות לריצוי עבודות השירות; אי ביצוע כראוי של עבודות השירות; הפרת תנאי מתנאי עבודת השירות; אי ציות להוראת הממונה; והסתרת פרט מהותי לקביעת התאמתו של העובד לעבודה (ראו סעיף 51ט(א) לחוק העונשין). מקום בו מדובר בהפסקה מנהלית מכוחן של עילות אלה, הנוגעות למי שאינו מצוי מאחורי סורג ובריח, המשמעות המעשית של ההחלטה בדבר הפסקה מנהלית של עבודות השירות היא השמתו של אדם - מכוח החלטה מנהלית - מאחורי סורג ובריח.

19. מכאן יסודיותה של הוראת המחוקק, לפיה כל עוד ההחלטה בדבר הפסקה מנהלית לא הפכה חלוטה, לא יתחיל ריצוי העונש במאסר בבית סוהר.

20. העותר טוען לשיהוי בפרוצדורה לביצוע ההפסקה המנהלית בעניינו. איני סבורה שחל שיהוי כנטען. הפרוצדורה הקבועה בדין מפורטת בתקנה 13 לתקנות העונשין (נשיאת מאסר בעבודת שירות). התקנה קובעת "תרשים זרימה" לביצוע הפסקה מנהלית של עבודות שירות כדלקמן:

(א) **זימון** - זימון עובד השירות לשימוע (תקנה 13(א) לתקנות);

(ב) **המתנה לפחות 72 שעות** - השימוע יערך "לא פחות מ-72 שעות ממועד מסירת ההודעה בכתב לעובד השירות" (תקנה 13(ג) לתקנות);

(ג) **שימוע** - עריכת השימוע בפני סוהר בכיר מוסמך ותייעוד השימוע בכתב (תקנה 13(ה) לתקנות);

(ד) **גיבוש המלצה והעברתה לגורם המוסמך** - הממונה יגבש המלצתו לגבי הפסקת עבודות השירות ויעבירה לנציב או לקצין מוסמך בדרגת גונדר (תקנה 13(ז) לתקנות);

(ה) **ההחלטה בדבר הפסקה מנהלית על ידי הגורם המוסמך** - הנציב או הגונדר יקבלו החלטתם בסוגית ההפסקה המנהלית בכתב (תקנה 13(ח) לתקנות);

(ו) **המצאת ההחלטה לעובד** - ההודעה בדבר ההחלטה תימסר לעובד "בלא שיהוי" (סעיף 51ט(ב)(1) לחוק; תקנה 13(ט) לתקנות).

21. המדינה פעלה על פי "תרשים הזרימה" הקבוע בד"ר ולא מצאתי שיהוי בביצועו, בוודאי לא שיהוי בעל נפקות לענייננו: העותר זומן לשימוע ביום שני, 27.6.2022; 72 שעות לאחר מכן, משמעם יום חמישי, 30.6.2022; השימוע התקיים ביום ראשון, 3.7.2022; המלצת הממונה הועבר לגונדר ביום רביעי, 6.7.2022; החלטת הגונדר התקבלה ביום חמישי, 7.7.2022; ההחלטה הומצאה לעותר ביום ראשון, 10.7.2022.

22. לוח זמנים זה אינו מעלה שיהוי, והוא מצוי במתחם הסבירות. על כן, דין טענת השיהוי שהעלה העותר להידחות.

23. העותר הוסיף וטען כי למעשה הסכים להפסקה המנהלית של עבודות השירות, ולגישתו מקום בו עובד מסכים להפסקה המנהלית ראוי שריצוי עונש המאסר בפועל יתחיל מידית. דין הטענה להידחות. לא הוכח שהעותר הסכים להפסקה המנהלית. בגיליון השימוע נרשם מפי העותר כי "אין לי מה לומר". אמירה כללית מעין זו אינה בבחינת הסכמה להפסקה המנהלית.

24. אשר לטענות העותר לפיהן באת כוחו מסרה דברים בעניין הסכמתו הנטענת בפני עורך השימוע: טענות אלו לא הוכחו. בטופס הזימון לשימוע נכתבו בכתב יד בשולי הטופס פרטים הנחזים כפרטי עורכת הדין (שם ומספר טלפון), ולא מעבר לכך. בגיליון השימוע עצמו נכתב ש"הוסבר לעצור על זכותו להיות מיוצג ע"י עו"ד. העצור שוחח עם עו"ד לפני שימוע". אין אפוא כל תיעוד לטענת העותר לפיה באת כוחו מסרה דברים לעורך השימוע, ומהמסמכים עולה תמונה שונה.

25. העותר לא הביא כל ראיה מטעם עורכת-הדין או התייחסות כתובה אחרת מטעמה, ובנסיבות אלו טענתו לא הוכחה. והשוו על דרך ההיקש ובשינויים המחויבים לפסיקה הקובעת כי מקום בו מועלית טענה שנאשם הסכים בעצת עורך-דינו להסדר טיעון, ולאחר מכן הנאשם מתכחש להסכמתו, יש לייחס משקל לאי-תמיכת הטענה בהתייחסות מטעם עורך-הדין. ראו לדוגמא ע"פ 2094/11 **בן עמי נ' מדינת ישראל** (11.10.2011).

26. על כל פנים, גם אם היה מוכח שהעותר הסכים להפסקה המנהלית, לא היה בכך כדי לשנות מן התוצאה. המחוקק ומחוקק המשנה קבעו את הפרוצדורה המתחייבת בנוגע להפסקה מנהלית, ואין בהסכמה נטענת להפסקה המנהלית כדי לשנות מן הפרוצדורה האמורה. טעם הדברים ידוע: מי שהסכים להפסקה המנהלית בעת השימוע, יכול לשנות טעמו לאחר מכן ולעתור כנגד ההחלטה, ממש כשם שמי שמסכים להסדר טיעון "סגור" יכול לשנות טעמו לאחר מכן ולערער על פסק-הדין (ראו למשל ע"פ 6520/15 **שרעבי נ' מדינת ישראל** (2.6.2016)). על כן, הסכמה אינה פוגעת בזכות לעתור לבית המשפט או בזכות לערער על פסק-דין, שהן זכויות חיוניות שהדין קבען. מכיוון שכך, כאמור, אין בהסכמה להפסקה המנהלית - לו הייתה מוכחת - כדי לשנות מסדר הדברים הקבוע בדין לצורך הליך של הפסקה מנהלית של עבודות שירות.

27. (במאמר מוסגר יוער כי תיאורטית יכולה הייתה לעלות שאלה מה הדין מבחינת הפרוצדורה ולוחות הזמנים במקרה בו העובד יוזם ומבקש כי תופסקנה עבודות השירות, אולם שאלה זו אינה מתעוררת בענייננו ואיני מביעה בה כל עמדה).

28. לבסוף, לענין טענות העותר בדבר הבטחה שניתנה לו: טענות אלו אף הן לא הוכחו, והן סותרות חזיתית את העולה מהמסמכים שנחתמו על ידי העותר עצמו. די אם נפנה כאן לגיליון השימוע שנערך לעותר שבו חתימת העותר בכתב ידו מופיעה בסמוך ליד האמירה הכתובה המפורשת לפיה "הובא בפני עובד השירות כי עד מועד קבלת המלצת הממונה והחלטת הגונדר בענייניו הינו בבחינת עובד שירות הנתון במעצר בגין תיק נוסף. החלטת הגונדר תובא לידיעתו בסמוך לקבלתה. ממועד קבלת החלטת הגונדר **עפ"י חוק עומדים לרשותך 14 ימים להגיש עתירה ולאחר מכן יחל מניין ימי מאסר בגין הפקעת עבודות שירות**" (ההדגשה הוספה). לדברים כתובים ומפורשים אלו יש להוסיף שלא ברור מדוע ולמה שנציג שב"ס יבטיח לעותר הבטחה הסותרת חזיתית את הדין, ולא ברור מה תוקפה המשפטי של הבטחה כזו, לו הייתה מוכחת.

29. מטעמים אלה העתירה נדחית. המזכירות תוודא טלפונית קבלת פסק-הדין.

ניתן היום, כ' אלול תשפ"ב, 16 ספטמבר 2022, בהעדר הצדדים.